

ישראל היום

יש ארוחות חינם?

:: יובל אופק

לקראת ההשקה עשו אנשי העיתון בראשות העורך הראשי עמוס רגב, יוצא מעריב, מאמצים רבים לצרף לעיתון עיתונאים מהשורה הראשונה. מרביתם סירבו למרות הסכומים הגבוהים שהוצעו להם. מי שהסכים, ונתן בכך גושפנקא רצינית לעיתון היה דן מרגלית, מבכירי ענף התקשורת וכתב בכיר במעריב. לפי הפרסומים מקבל מרגלית כ-120 אלף ש"ח בחודש תמורת המעבר. מראשית השקתו ועד היום צמח העיתון והפך העיתון השני בתפוצתו בישראל תוך שהוא עוקף את העיתונים הותיקים, הארץ ומעריב, ושני רק לידיעות אחרונות עם כ-27% חשיפה לפי סקר TGI לענף התקשורת. המתחרים, בעיקר ידיעות ומעריב, עושים ככל שביכולתם כדי לפגוע בהצלחתו. בזירה התקשורתית, בהצעת חוק נגד הפצת עיתונות חינם ובשטח. באוניברסיטאות למשל, החלו השנה למכור את ידיעות אחרונות תמורת שקל אחד. כמה ימים לאחר מכן, 'ישראל היום' פשוט נעלם. בזירה התקשורתית טוענים המתחרים כמו גם אנשי תקשורת רבים אחרים כי העיתון מהווה כלי פוליטי בידי בעליו - המיליארדר היהודי-אמריקאי שלדון אדלסון לתמיכה בחביבו - בנימין נתניהו. הסיפור התחיל עוד קודם. אדלסון חבר לשלמה בן צבי, בעל מספר ערוצי תקשורת ישראלים המזוהה עם קבוצת מנהיגות יהודית של משה פייגלין להפצת עיתון בשם 'ישראלי'. לאחר מספר חודשי פעילות השותפות התפרקה בהאשמות ותביעות הדדיות אך אדלסון לא זנח את הרצון לעיתון משלו והקים את 'ישראל היום'. ראיון שהעניק לבלוג הפנימי של סוכנות הידיעות היהודית אמריקאית JTA בסוף 2009, פורסם על ידי עיתון 'העין השביעית'. בראיון הוא מסביר: 'הקמתי את העיתון כדי לתת לישראל, לישראלים, חדשות ודעות מנקודת מבט הוגנת ומאוזנת. זה הכל. זה אינו 'ביביתון'. זהו לא עיתון שהוקם ומופעל עבור ביבי. זו התעמולה של המתחרים שלנו כדי להגיד ללקוחות שלהם, 'אל תיקחו את 'ישראל היום' ברצינות כי זהו רק

'לישראל היום יש אג'נדה. לאג'נדה שלו קוראים נתניהו'. כך מתאר את העיתון נחום ברנע, מבכירי הכתבים בישראל וחתן פרס ישראל בתחום התקשורת, והוא לא לבד. רבים מאנשי התקשורת בישראל נוהגים לכנות את העיתון 'ביבי-תון', 'הפמפלט של ביבי' ובכינויים נוספים. לדברי המבקרים, מדובר בעלון מפלגתי שהתחפש למוצר תקשורת כדי לעקוף את כללי המימון הפוליטי ולהשפיע על דעת הקהל. שלדון אדלסון, מקים העיתון ובעליו מגיב בראיון שהעניק לפני מספר חודשים: 'הקמתי את העיתון כדי לתת לישראל, לישראלים, חדשות ודעות מנקודת מבט הוגנת ומאוזנת. זה הכל. זה אינו 'ביביתון'. עמוס רגב, העורך הראשי, מוסיף בראיון לדה-מרקר ש'הוא בכלל לא בעד ביבי אלא נגד השחיתות'.

בקרום יחגוג 'ישראל היום' 3 שנים ליציאתו לאור. רבים המבקרים, יש גם שמשבחים אך היום כבר ברור שכמעט אף אחד לא יכול להתעלם מהשינוי שהביא למפת העיתונות המודרסט בישראל. העיתון, שהחל את דרכו ב-30 ביולי 2007 מחולק חינם בצמתים, תחנות תחבורה ציבורית, אוניברסיטאות ועוד והפך לאחד מאמצעי התקשורת החשובים בישראל.

מראשית השקתו ועד היום צמח העיתון והפך העיתון השני בתפוצתו בישראל, שני רק לידיעות אחרונות.

הפצתו בחינם של עיתון בתפוצה ארצית במשך תקופה ארוכה עלולה לגרום לפשיטת רגל של עיתונים המופצים בתשלום.

רפי סן כותב כי לעומת
טון ה"אנטי ביבי" ששולט
ב-3 העיתונים האחרים, טוב
שיש מי שכותב בצורה שונה.

יובל אופק הוא
חבר גרעין רוח
של השומר הצעיר,
סטודנט לכלכלה
באוני' חיפה וכתב
כלכלי של עיתון
הדף הירוק

✉ yuval.ofek1@gmail.com

הסכנה לדמוקרטיה היא אחד הטיעונים שמעלים חברי הכנסת מרינה סולודקין (קדימה), דוד רותם (ישראל ביתנו) ודניאל בן סימון (העבודה) שמקדמים יחד עם חברים נוספים הצעות חוק נגד 'ישראל היום'. הראשונה, של רותם ובן סימון, מבקשת למנוע ממי שאינו תושב ישראל להיות בעלים של עיתון ישראלי. אם תתקבל, תמנע מאדלסון להמשיך ולהחזיק בבעלות על העיתון. השנייה, של סולודקין, מבקשת להגביל את ההפצה של עיתון חנינם לשנה בלבד. לדבריה "הפצתו בחנינם של עיתון בתפוצה ארצית במשך תקופה ארוכה עלולה לגרום לפשיטת רגל של עיתונים המופצים בתשלום. אזרחים יוכלו להכיר רק את הדעות וההשקפות של בעלי העיתון המופץ בחנינם שמממנים את הדפסתו והפצתו. לכל הדעות וההשקפות האחרות לא יהיה ביטוי בעיתונות הכתובה".

בהחלט יתכן שאלו היו אחדות מכוונותיו של שלדון אדלסון בהקמת "ישראל היום" והפצתו בחנינם. אדלסון, בן 76, נולד בשנת 1933 בפרבר של בוסטון למשפחת מהגרים עניה. את הקריירה שלו התחיל ממכירת עיתונים ברחוב, התקדם למכירת מודעות בעיתונים והפקת דוכנים למכירת ואת הונו עשה בהפקת תערוכות הייטק ולאחר מכן בעסקי המלונאות והקזינו. הונו של אדלסון מוערך בכ-9.3 מיליארד דולר והוא מרבה לתרום לפעילויות צדקה ורווחה בארץ ובח"ל. בין השאר תרם אדלסון בשנים האחרונות להקמת בית אבות בבוסטון, בית ספר יהודי בלאס וגאס, מרפאה לגמילה מסמים באיכילוב, פרויקט תגלית ועוד. בצד פעילויות הצדקה הוא משקיע גם סכומים גבוהים בהשפעה על המערכת הפוליטית. אדלסון מימן חלק מטקס ההשבעה של ג'ורג' בוש הבן, הוא מממן שדולה שתומכת במעורבות ארה"ב בעירק ובפעולות המלחמה בטרור. כמו כן תומכת השדולה במועמדים רפובליקנים לקונגרס. במערכת הבחירות האחרונה נכשל נסיונו לגייס 250 מליון דולר כדי למנוע את בחירתו של ברק אובמה לנשיא ארה"ב. בישראל ידוע אדלסון כתומך נלהב של בנימין נתניהו ובעת ועידת אנאפוליס לקח חלק במימון קמפיין תקשורת בארה"ב נגד הועידה. אדלסון גם תומך במרכז שלם בירושלים שעוסק בקידום המחשבה הניאו-ליברלית.

עם תחילת יציאת העיתון הכריז אדלסון כי בהמשך הוא מתכנן לגבות כסף על העיתון. אך הצהרות אנשי העיתון בתקופה האחרונה דווקא הדגישו כי בכוונתו להמשיך להיות מחולק חנינם. כך או כך, עושה רושם ש"ישראל היום" כאן כדי להישאר ויהווה גם בעתיד כלי פוליטי רב עוצמה לקידום הימין הכלכלי והמדיני.

כלי לקידום ביבי'. זו אך ורק תעמולה שנובעת מתחרות. אינני מעורב פוליטית בשום דרך". על הביקורת המופנית כלפיו מכיוון ידיעות אחרונות של ארנון (נוני) מוזס הוא מגיב במתקפה: "הקוראים בישראל מקבלים תמונה מוטה, מפלה וחלקית, של אדם בודד המונע ממניעים כלכליים, ומוזס יכרות דיל עם כל אחד כדי לקדם את האג'נדה הכלכלית הפרטית שלו, כך שישלוט בכל. הוא הצליח לבנות או להרוס כל פוליטיקאי, והוא משתמש בכך כמנוף על מנת לקבל כל מה שירצה מהספירה הפוליטית".

מוטה או לא מוטה?

בבטאון "העין השביעית" שיוצא לאור על ידי המכון הישראלי לדמוקרטיה בחנו את הנושא מספר פעמים. התוצאות - די מובהקות. בבדיקה שביצעה ביולי 2008 מורן ראדה, אז סטודנטית לתקשורת פוליטית באוניברסיטת ת"א, עלה כי "כמעט בכל בחירה עריכתית בישראל היום", העיתון מצניע אירועים שאינם תורמים ליצירת תדמית חיובית עבור נתניהו, ומגדיל ומרומם אירועים שבאים לסייע לו ולקדם אותו ואת הליכוד". עוד מוסיפה ראדה כי "אדם מן היישוב שיקבל את העיתון (בחנינם) בעת שיחצה את מעבר החציה לא בהכרח ישים לב כי הכותרות שקשורות בנתניהו מעודנות". לרגל מבצע "עופרת יצוקה" בחר רפאל פוגל לבחון את הסיקור שהעניק ישראל היום למבצע. מהתוצאות עולה כי בשבוע הראשון של המלחמה כמעט ולא פורסמו בעיתון תמונות מובילי הלחימה - אולמרט, ברק ולבני. כשפורסמו, היה זה בליווי ידיעות בהקשר שלילי כמו "מחדל התקשורת" לעומתם נתניהו, שהיה יו"ר האופוזיציה, זכה לתמונה מדי יום וידיעה מחמיאה לצידה שסקרה את פעולותיו. אורן פרסיקו פרסם בפברואר 2008 מחקר שערך בנוגע לכלל סיקור מערכת הבחירות. לדבריו, נראה שלכל אמצעי התקשורת יש הטייה מסויימת. ידיעות לטובת לבני, הארץ בין לבני למרצ אך "ישראל היום" מתעלה על כולם בכך שלאורך כל מערכת הבחירות הוא לא מותח ביקורת על נתניהו אפילו פעם אחת. לעומת זאת זוכה ציפי לבני לביקורת חוזרת ונשנות, לעתים תוך הצגה נלעגת. אבל לא כל אנשי התקשורת מסכימים עם הביקורת. רפי מן, מרצה לתקשורת ועיתונאי לשעבר במעריב, כותב גם הוא ב"עין השביעית" כי לעומת טון ה"אנטי ביבי" ששולט ב-3 העיתונים האחרים, טוב שיש מי שכותב בצורה שונה. לדבריו, העיתון אינו מהווה סכנה לדמוקרטיה, אולי להיפך.